

Gjenåpning: På 1970-tallet var det drift i kobbergruva i Kvalsund. Nå har gruvebedriften Nussir fått tillatelse til å starte opp igjen.
Roy Ervin Solstad

Gruvedirektør: – Nussir har tøffe ambisjoner om å bli en av de mest miljøvennlige gruvene i verden

Gruvebedriften Nussir snur hver stein for å se om det er mulig å få til en fossilfri gruedrift med maskiner som kun går på strøm. – Det er en dristig beslutning. Enten så bestemmer vi det nå, eller så blir det ikke, sier direktør Øystein Rushfeldt.

ANE BØRRUD (tekst)
ane.borrud@lomediamedia.no

Publisert 27.02.2019 kl 11.44 Oppdatert 27.02.2019 kl 11.47

Etter at Nærings- og Fiskeridepartementet ga gruveselskapet Nussir ASA konsesjon til å ta ut kobber i Kvalsund kommune i Finnmark i midten av

februar i år, er det to ting som står i fokus i gruveselskapet: Å få ferdig den tekniske studien og å skaffe investorer. I den rekkefølgen. Det er i den tekniske studien, som er en detaljert oversikt over alt som må på plass før spaden settes i jorda, at det spesifiseres hvilke maskiner som skal brukes. Det er her de fossilfrie gruvemaskinene kommer inn.

– Vi jobber med en mulig plan om å bli verdens første fossilfrie gruve, og ser konturene av at det kan være teknisk mulig, sier Rushfeldt.

I praksis betyr det at alle maskinene brukt i gruveriften skal gå på strøm istedenfor diesel.

– Vi håper å få en avklaring på om dette er mulig ganske snart. Det er en beslutning som vil ha innvirkning på alt av elektrisk tilførsel, og vi må ta den nå. Hvis vi tar det valget vil vi ha en ganske tøff jobb foran oss for å få alt på plass. Vi står overfor en utbygging ikke altfor langt fram i tid, peker han på.

For tidsplanen er som følger: Oppstart av gruveriften neste år, og deretter om lag to år før det første skipet med kobberkonsentrat fra Nussir forlater kaia.

Grønt lys vekker enorm debatt

Nyheten om at gruvebedriften Nussir har fått lov å starte opp kobbergruva vekker en enorm debatt.

Hovedargumentet til tilhengerne av gruveriften er at kobberet trengs til det grønne skiftet – altså overgangen fra dagens forurensende samfunn til et miljøvennlig samfunn. Kritikere i miljøbevegelsen og innen reindriftsnæringen erkjenner at mineraler som kobber er nødvendig i det grønne skiftet, men mener planen for gruverift og avfallsdeponering i Kvalsund ikke holder mål.

Rushfeldt synes det er en spesiell situasjon.

– Debatten har stått om utslippstillatelsen til deponi vi fikk i 2016, ikke om driftskonsesjonen vi fikk i februar i år. Debatten går på noe som er ferdig behandlet både faglig og politisk, slår han fast.

Han opplever at debatten er todelt.

– Det er noen som forholder seg til det som er dokumentert, og noen som kommer med påstander som er feil. En ting er dem som ikke har sjekket fakta. En annen ting er påstander hvor avsenderen vet bedre på, men som brukes til

desinformasjon. Det er det jeg reagerer mest på, for folk tror på dem, og det er synd for framtiden for gruvedriften her i landet, sier han.

Han viser til utsagn fra Natur og Ungdom, som blant annet på sin hjemmeside skriver at Nussir vil dumpe over 30 million tonn giftig avfall i Repparfjorden, noe som vil være en katastrofe for livet i fjorden. Eller som Naturvernforbundet skriver på sin hjemmeside: Massen som Nussir ASA vil dumpe i fjorden består av finmalt steinstøv med høyt nivå av tungmetallene kobber, nikkel og krom, samt tilsatte kjemikalier. Innholdet av tungmetall i gruvegangen er så høyt at det vil overskride fastsatte grenseverdier og være akutt giftig for mange marine organismer.

– Både Naturvernforbundet og Natur og Ungdom vet at utslippene av metaller i vannmassene i fjorden er forsvinnende små. For eksempel vil kobber som tilføres Repparfjorden via avgangsmasser være på om lag 40 kilo per år. At det finnes metaller i avgangen er jo ikke det samme som metallutslipp i vannmassene!

Til sammenligning peker han på at den naturlige avrenningen av kobber ut i Repparfjorden er på 600 kilo i året, hvorav 500 kilo kommer fra Repparfjordelva på grunn av naturlig forvitring. Det viser en rapport utført av Akvaplan-NIVA i konsekvensutredningen.

– Sannheten er at mineralene i avgangen er svært stabile og ufarlige for miljøet, fordi akkurat denne forekomsten av kobber ikke inneholder svovelkis. Dermed løser ikke mineralene i avgangen seg opp, men blir værende i avgangsmassen, poengterer han.

– **Bunnlivet i det indre deponiområdet vil påvirket**

Selv om han tar sterk avstand fra påstander om at alt liv i fjorden vil dø, påpeker han at bunnlivet i den indre delen av deponiet i fjorden, vil bli slått ut.

– Det er den viktigste konsekvensen av deponiet, og det er viktig å være åpen om det. Men det er ikke det samme som at fjorden dør, sier han.

Ifølge Rushdelt er det en drøy kvadratkilometer i deponiet som vil få det aller meste av massene, av et deponi som er regulert til drøye 8 kvadratkilometer. De tre ytterste kvadratkilometerne er en randsone hvor det ikke skal være nevneverdig påvirkning av bunnlivet.

– Det er ikke sånn at gruveavgangen er giftig. Men der det kommer store mengder fersk masse fra en oppredningsprosess er det ikke ideelle forhold for å gro liv. Det er stein vi snakker om. Og det vokser ikke så mye under store masser med stein.

– Vi jobber med en mulig plan om å bli verdens første fossilfrie gruve, og ser konturene av at det kan være teknisk mulig, sier direktør i gruvebedriften Nussir, Øystein Rushfeldt.

Privat

Studier sammen med SINTEF for bruk av avgangsmassene

Bedriften har fått tillatelse til å etablere fire deponier: Et sjødeponi for avgangsmasser i Repparfjorden innenfor det regulerte sjøbunnarealet på totalt 8,5 kvadratkilometer, samt tre landdeponier for mellomlagring og lagring av gråberg.

Gråberg er et annet ord for stein fra fjellet, knust i mindre biter. Steinen kommer fra tunnelene som må sprenges for å komme til kobberet i de underjordiske gruvene. Det selges allerede puk (knust stein i forskjellige størrelser) fra Repparfjorden, og Nussir ASA ser gode muligheter til å få solgt sitt gråberg som puk.

– Og de finkornede massene etter prosessen med å ta ut kobberet, der har vi et prosjekt sammen med SINTEF og Ølen betong om å lage byggestein. Men det er et veldig langsiktig arbeid, som krever at det kommer incentiver fra politisk hold. Det er så store mengder, og det er per i dag ikke nok økonomi i å lage en fabrikk i Repparfjord som lager byggestein av avgangsmassene, sier Øystein Rushfeldt.

Igjenfylling i gruvene?

Fram til det blir økonomisk lønnsomt å lage byggestein av avgangsmassene – eller noe annet – kommer Nussir til å ha deponi i Repparfjorden.

Naturvernforbundet mener bedriften heller skulle ha tilbakefylt deler av avgangsmassene i gruvene.

– Det er heldigvis Nussir som gjør en vurdering på hva som er faglig forsvarlig, og tilbakefylling vil ikke være gjennomførbart de første 20 – 25 årene. Det er ikke teknisk gjennomførbart når vi skal drive gruve oppover. Det vil være for risikabelt for folk og utstyr som er i bunnen av gruva, sier Rushfeldt.

Og kommer med en invitasjon til Naturvernforbundet:

– De må gjerne komme med konkrete forslag. Vi vil gjerne se den studien som viser at det er teknisk og økonomisk gjennomførbart å bruke denne teknikken. Vi er åpne for en diskusjon, og se om det er noe vi har oversett. For vi har vurdert det, og hadde det vært sånn at det hadde vært teknisk mulig, med en økonomi som går i pluss, da hadde vi gjort det, sier han.

– Vi kommer ikke til å starte opp en gruve som ikke er lønnsom

Det har også vært debatt rundt økonomien i prosjektet

«Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) stiller seg svært tvilende til at gruva kan drives lønnsomt. En svært varierende kobberpris på verdensmarkedet er for framtida satt for høyt. Selve forekomsten av kobber kan vanskelig drives effektivt. Og direktoratet spør hvor Nussir skal få 800 millioner kroner fra i løpet av de tre første driftsårene slik selskapet hevder», [skrev NRK.no i fjor](#).

– Direktoratet har bomma på en del vesentlige ting. De har blant anna rota sammen kubikk og tonn i store deler av dokumentet, noe som er oppsiktsvekkende og flaut for et mineraldirektorat, parerte gravedirektøren den

gangen. Han avviste også at han regner med en for høy framtidig kobberpris. Anslaget bygger på gjennomsnittet av analyser fra de største finansmiljøene iblant anna Canada.

I dag sier han til Arbeidsmanden at han ikke skjønner hvorfor staten skal regne på et prosjekt når investorer har den aller beste kompetansen på området.

– Det er ikke staten eller direktoratet som skal investere i gruvedrifta. Og det skal staten være helt trygge på: Vi kommer ikke til å starte opp en gruve som ikke er lønnsom! Det kommer aldri til å bli skaffet kapital fra investorer til gruveprosjekter som ikke er lønnsomme, slår han fast.

Og når det gjelder investorer: Nå skal Nussir ut å hente investorer til prosjektet.

– Vi har ventet med å jobbe mot investorer til driftskonsesjonen var på plass. Det hadde vært lite hensiktsmessig før den tid. Da hadde bare investorene sagt: Kom tilbake når konsesjonen er på plass.

Nå skal de ut å hente inn en milliard kroner.

– Er det til hele gruveprosjektet?

- Nei, nei. Det er til oppstarten: Bygging av tunneler, gruver og verk. Vi regner med at det vil ta to år, eller litt mindre, fra det første spadetaket tas til det første skipet med kobberkonsentrat går fra kaia. Da kommer også inntektene.

Samfunnskontrakt med kommune og fylke

Ifølge Øystein Rushfeldt er Nussir i dialog med Kvalsund kommune og Finnmark fylkeskommune om en samfunnskontrakt, der bedriften skal bidra med penger til et fond som skal gå til samfunnsutvikling i området.

– Den eneste typen av en sånn avtale som ligger på bordet, er den Nordic Mining har på Engebø-prosjektet. Der bidrar bedriften, kommunen og fylket med 1/3 hver inn til fondet. Vi har sagt at vi synes det er logisk å ha noe tilsvarende. En sånn avtale er ikke ferdig signert, så vi kan ikke gå ut med detaljene. Men vi håper det kommer på plass. Spesielt viktig er det at vi klarer å få fylket med på laget. Er det tre parter er effekten mye større enn om det er to.

Ifølge Rushfeldt er det snakk om et tosifret millionbeløp fra hver av partene. Han ser for seg at kontrakten kan vare for eksempel i fem år.

– Fondet kan for eksempel gi økonomisk støtte til flytteutgifter til dem som flytter til kommunen. Eller etableringsstøtte til bedrifter. Det kan gå til frivillighet og sponning. Sånne ting.

Ønsker dialog med aksjonistene

Aksjonister har sagt de vil lenke seg fast når de første gruvemaskinene nærmer seg Kvalsund.

– Hvordan ser du for deg at oppstarten av gruva kommer til å bli?

– Det kommer veldig an på hva vi og Natur og Ungdom gjør det kommende året. Om vi klarer å få i gang en dialog.

Ifølge Rushfeldt har Nussir tøffe ambisjoner om å bli en av de mest miljøvennlige gruvene i verden.

– Hvis vi kan sette oss ned sammen, se på hva vi er gode på i forhold til andre og se på hva vi kan bli bedre på ... Hvis vi klarer det og Natur og Ungdom kan se at dette blir en gruve som er bedre enn de fleste andre, så tror jeg at ting kan endre seg. Det håper jeg. Hvis ikke får vi bare ønske aksjonistene velkommen og ta det som det kommer, avslutter gruvedirektøren.

Naturvernforbundet: – Verdiløse tall

Verken Naturvernforbundet og Natur og Ungdom går med på at de driver med desinformasjon eller går god for Øystein Rushfeldts utsagt om at utslippene av kobber som tilføres Repparfjorden via avgangsmasser vil være på om lag 40 kilo per år.

– Det tallet på 40 kilo er helt verdiløst. Det er resultatet av et enkelt laboratorieeksperiment, og selskapet som utførte forsøket sa at de måtte foreta et vesentlig større forsøk enn det de gjorde for å få sikre tall, sier Silje Lundberg, leder i Naturvernforbundet.

Hun peker på at Naturvernforbundet sitt faktagrunnlag er fra noen av de fremste forskere på havmiljø, både fra Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet.

– At Rushfeldt så enkelt sidesetter dette, får være hans vurdering. Det er ikke Nussir som har ekspertisen på miljøet i havet, det er blant annet Havforskningsinstituttet, sier hun.

Lederen i Naturvernforbundet mener også at Nussir sin vurdering av mulighet til å tilbakeføre avgangsmasser i gruvene ikke er god nok.

– Det finnes eksempler på gruver som driver oppover, og som tilbefører avgangsmasse, blant annet i Australia. Man får ikke tilbakeført alt, men rundt halvparten. Den øvrige massen mener vi må brukes, og ikke dumpes. Dersom et gruveprosjekt ikke er bærekraftig økonomisk uten at de aller strengeste miljøkravene blir gjennomført, da mener vi at prosjektet ikke skal gjennomføres, avslutter Lundberg.

Natur og ungdom: – Tror ikke vi blir enige

Heller ikke leder i Natur og Ungdom, Gaute Eiterjord, er enig med Øystein Rushfeldt.

– Vi så at livet i Repparfjorden ble påvirket forrige gang det var utslipp fra kobbergruva i fjorden. Blant annet var det nesten ikke laksesmolt igjen etter utslippene på 1970-tallet, sier han.

Eiterjord mener utredningene Nussir har fått gjort ikke er gode nok.

– De tar ikke hensyn til hvordan gruveavfallet vil spre seg. Det er en grunn fjord med sterke strømmer, sier han.

Eiterjord ser ikke for seg at organisasjonen og Nussir kommer til å komme til en slags enighet før gruveutbyggingen starter.

– Vi har snakket med Rushfeldt før, og jeg kan ikke si at vi er blitt enige. Og jeg tror ikke vi blir det nå heller.

NU-lederen mener det ikke er kommet noen nye utredninger som overbeviser dem om at gruveavgangen ikke vil bli skadelig for livet fjorden.

– Vi kommer til å jobbe for at regjeringen lytter til miljøfaglige råd og omgjør vedtaket om driftskonsesjon. Gjør de ikke det skal vi skremme investorer fra å investere i gruva. Jeg tror ikke noen investorer vil være interessert i dette prosjektet når de hører at det går på tvers av miljø- og reindriftsinteresser, avslutter han.